

# FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 12

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á  
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 25. mars 1950

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og  
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

24 Árg.

## GÖLUPOLITIKKUR UM HERTÆNASTU OG HERSETING

Gölupolitikkur um hertænastu og herseting.

Lítið er land okkara, og fáir munnu teir vera, ið geva tí stórvægis gætur til dagligt; men tað liggur so fyrri, at tann dagin, tá cystur- og vesturrikini bresta saman, kann tað koma at hava alstóran týðning — so lítið og fátakt tað er. Ongland man helst ikki vilja hava ein av figgindum sínum sitandi her, og USA hevur neyvnan nakað ímóti at hava álopsstöðir her á landi — ið hvussu er man tað helst ikki vilja loyva nøkrum, ið ikki er í parti við tí, at seta seg her.

Hetta eru veruleikar, ið Føroyingar ikki væl kunnu gera seg blindar fyri.

Og tann dagin, stórbardagi byrjar, hvør er tá so bláoygdur at trúgva, at Føroyar koma at liggja sum eitt friðlýst páradis mitt í ragnarokinum? Liggur ikki nær fyrri at hugsa, at tá verður herfólk sett á land her — hvør, ið so skjóttastur verður?

Duga vit at siggja hetta, so duga vit eisini at siggja, at ongatíð er ov tíðliga at gera seg so út, at vit kunnu bjarga mest møguligt av tí friðarfólki, ið her býr, undan líðingum og deydá.

Hetta verður einans gjørt við at skipa so fyrri, at vit hava nóg mikið av medisíni og vavi, at vit fáa bygt nóg mikið av góðum humbuskýlum, har ið tað krevst, og at vit fáa til vegar nóg mikið av góðum slökkiamboðum. O. s. fr.

Men hertil kemur sjálvsagt eisini, at vit verða noyddir til at venja upp hópin av fólki til at hjálpa uppá tey særu — bjarga teim út undan sundurskotnum húsnum, geva teimum ta fyrstu neyðugu hjálpina og síðan fáa tey undir doktorahond. Eisini má nógv manning venjast upp til slökkilið; tí ikki kann sigast annað, enn at føroysk hús eru eldkvæm, og verða brandbumbur tveittar í stórum tali yvir ein bý sum t. d. Tórshavn, so krevst nógv av bæði djörvum og væl vandum fólki til fyrri at bjarga ríkisstjórnin hevði umráðandi mál at samráðast við ríkisumboðsmannin um, tá hon sendi flogfar til Føroyar eftir honum.

Og hóast hann óivað hevur tingbýnum.

At hetta má fáast í lag, skuldi verið sjálvsagt; men tað, ið her útyvir er, halda vit vera av tí ónda.

Tann maður, ið ikki ásannar hetta, er eingin góður føroyingur, og hann tænar ikki tí føroyska fólkinum — hvørjum hann so tænar.

ast við stjórnina um ymisk føroysk figgjarmál so kann ætlast, at hitt mest átrokandi málið hevur verið spurningurin um Føroya stöðu innanfyri altants-ökið. Tíðindi hava gingið ymsa staðni um, at nú var stundin komin at gera verjuna av atlantatlondunum til ein veruleika. Frá USA komu tíðindi um, at fremstu politikarar kravdu av hesum londum, at tey skuldu standa fulldubbað til strið. — Fundir hava verið hildnir í norðanlondum um sama evni, og nú eru yvirmenn úr amerikanska flotanum komnir til London at tingast um stöðir fyri amerikanskar hermenn í teim ymsu atlantssáttmála londum.

Sanniliga er hetta ikki hugnaligt tíðindi — men hevur nakar ventað annað, síðani at tað frættist, at atlantssáttmálin var komin í gildi? Og er tað ikki tápuligt, sum gjørt hevur verið av ymsum, at ósa fólki upp? Ræður ikki um, undir slíkum viðurskiftum meir enn nakrantíð at halda hövdið kalt?

Vit hava fingið ta fatan, at ríkisumboðsmaðurin hevur tingast við donsku stjórnina um, undir hvørjum formum hon skal leggja fyrri landsstýrið spurningin um tey tiltök, ið gerast skulu Føroyum viðvíkjandi innanfyri atlantssáttmálaökið.

Enn er spurningurin ikki reistur yvirfyri landsstýrinum, eftir tí, vit hava frætt, burtursæð frá, at ríkisumboðsmaðurin hevur givið tí eitt yvirlið yvir tær samráðingar, hann hevur lutikið í.

Tað ljóðar ikki trúligt, at atlantssáttmála londini hava kravt, at føroyingar skulu stovna verjulið — fyrri ikki at tala um álopslið — so sum ymsir her á landi hava viljað

fatað orðið „hjemmeværn“; men vit halda tað vera rímuligt, at skipað verður so fyrri, at vit fáa eitt væl útgjört og væl upp vant sjálvboðið lið, sum, tann dagin, ódnin brestur á, kann standa búgvíð til at bjarga føroyskum fólki og føroyskum virðum, og at fáast megu til vega pengar til hetta.

Skuldi tann dagur komið, at stórlondini gjøgnum donsku

Einki er af ivast í, at danska stjórnina krevja meir av føroyingum enn hetta, tá man Føroya lögting og landsstýri fara at standa samt um at nokta tað.

Hyggja vit at íslendingum, sum so ofta verða havdir til fyridömi fyri føroyingar sum sjálvstöðug tjóð, ja, so siggja vit, at hóast alt teirra sjálvstýri hava teir verið noyddir til, og eru tað tann dag í dag, at latið amerikamenn bygt flogvöllir og gjört onnur kriggstiltök í landi teirra, og at ikki hevur eydnast íslendingum at fingið amerikansku hervöldina av klettum sínum, síðan USA hersetti Ísland undir síðsta stórkriggi. Og Grönland? Høvdur tað eydnast dönum at fingið amerikamenn burtur haðani?

Nei, tað er ein royndur lutur, at tá teir stóru berjast, so verða tað helst teir smáu, ið höggini fáa.

Vit munnu tíverri ikki fara at sleppa undan herseting av Føroyum, um kriggj verður, tað er ein veruleiki, sum vit jú fyrr jú heldur eiga at gera okkum greitt, hóast tað má sigast at vera meir enn óhugnaligt. Og ikki er tað óhugsandi heldur, at vit verða hersettir, áðrenn ódnin brestur á, tí sum orðatakið sigur: „Hond, ið hevur .....“

Um tað so verða danskir hermenn ella bretskir ella amerikanskir, tað er ilt at gita; men

harfyri áttu fólki ikki at latið seg øst upp av monnum, ið liða av politiskum fótakulda, hvørja løtu teir ikki standa mitt í eini gölu.

Eisini mátti hetta mál verið ov álvarsamt at nýtt til bót útá politiska valsúpan.

### Norska sildaveiðan

Árið í ár hevur verið rekordár fyri norska silaveiði. Sildin hevur staðið so innarlaga, at skjótt hevur verið at komið til hana, og veður hevur ikki tarnað so nógv sum onnur ár. 10 dagar hava norðmenn verið noyddir at sett forboð móti sildaveiði fyri at kunna fáa alla ta fiskaðu sildina til sættis; men korini er veiðan 8 milliónir hektolitur. 1948 var rekordár. Tá varð veitt 7 1/2 milliónir hektolitur.

### Frakland

Um meginpartin av Fraklandi hava verið stórstreikir, og eina ringast hevur verið í høvudsstaðnum. Bideault hevur út-arbeitt ein plán fyri semju. Hesin plánur inniheldur m. a. 5% lønhækkan. Tað tykist sum arbeidararnir vilja ganga undir henda plán og fáa semju í lag aftur. Ymsa staðni fara samráðingar fram, og hópur av arbeidarum eru farnir til arbeidis aftur í gjár og í fyrradagin; so arbeidssteðgurin man vera um at vera lokin nú.

### Suðurishavið

Frætt er frá hálendska hvalaveiðifelagnum, hvørs kókartí føroyingar á sinni vóru við í Suðurishavinum, at tað í vetur hevur fingið 77.300 fót av hvalolju og 5000 fót av spermolju.

## KONSERT

**Havnar Sangfelag** hevur konsert í SJÓNLEIK-  
ARHÚSINUM leygarkvöldið 25. mars kl. 19 og sunnudagin  
26. mars kl. 16.

Adgongumerki á 2.50 verða at fáa í H. N. JACOBSENS  
BÓKAHANDLI frá kl. 12 í dag. Programm 0.50 v/ inngongdina.